

Centar za Ekonomski Analizi

Marjan Nikolov

Zadovol`uvawe na ELS vo
Romanija, Bugarija i Makedonija
sponzorirano od LGI/OSI

Pri~ini za proektot

Format na rabotilnicata

- Pri~ini za proektot
- Tek na proektot
- Prezencacii za zemjite
- Diskusii
- Distribucija na izve{tai za zemjite

Pristapi za kontrola na zadol`enosta na ELS

od [Teresa Ter-Minassian from IMF 1996 paper on LGU borrowing](#)

- Oslonuvawe na pazarna disciplina
- Sorabotka so razli~ni nivoa na vlast koga se dizajniraat kontrolite na zadol`uvaweto
- Kontroli vrz baza na pravila
- Administrativni kontroli

Oslonuvawe na pazarna disciplina

- Pazarot na kapital treba da bide sloboden i otvoren (vladata ne treba da bide vo privilegirana pozicija)
- Efikasen Pazar. Soodvetni informacii za neizmireniot dolg na ELS i kapacitetot na otpla}awe treba da bidat dostapni na stranata na ponuda od pazarot
- Nikakva pomo{ vo slu~aj na neotpla}awe
- Dostapni informacii za pokrivawe, kvalitet i navremenost
- Politi~ari so kratok horizont, povrzani so ciklusot na izbori i nemawe navremeno predupreduvawe od finansiski ot pazar

Sorabotka na razli~ni nivoa na vlast vo opredeluvaweto na kontrolata na dolgovi

---

- Limitite na zadol`uvaweto na ELS ne se postaveni so zakon tuku preku proces na dogovarawe me|u razli~ni nivoa na vlast
- ELS aktivno se involvirani vo procesot na formulirawe na makroekonomskite celi i fiskalni parametri i u~estvuvaat vo dogovarawe na posebni ograni~uvawa
- Ovoj pristap promovira dijalog, ja zgolemuva svesnosta i ja olesnuva razmenata na informacii na razli~ni nivoa na vlast
- Funkcionira vo dr`avi so kultura kade e relativno dobro vospostavena fiskalnata disciplina

Pravila bazirani na kontrola

- Standardni pravila koi se postaveni vo soglasnost so zakon ili ustav
- Postavuvawe na limiti za zadol`enost, cel (na primer zlatno pravilo samo so cel za da se investira), otplata na dolg, vidovi zadol`uvawe (na primer ne e dozvoleno da se zadol`uva od NB)
- Predizvik da se bide transparenten i nepristrasen
- Izbegnuvawe na spogodbi na razli~ni nivoa na vlast i ~uvawe na zdravosta na makroekonomskiot menaxment preku izbegnuvawe na kratkoro~ni politi~ki faktori
- Ovie pravila proizveduvaat nedostig na fleksibilnost (vo Romanija se smenija dva pati: limiti na zadol`enost be{e 20% od prihodite, se zgolemi na 25% i sega odi do 30%)

Prodol`enie za kontrolite bazirani na pravila

- Mo`e da motivira idni reklasifikaciji na rashodite so cel da se izbegnat tekovnite buxetski barawa za balans, kumulirawe na neplateni obvrski nadvor od maksimalnata granica na dolgovi, kreirawe na stavki nadvor od bilansite na buxetot
- Kontrolite bazirani na pravila taka {to baraat jasen smetkovodstven sistem koj gi limitira rabotite nadvor od buxetot, seopfatna definicija za toa {to pretstavuva dolg, postavuvawe moderen sistem na vladin finansiski menaxment, navremeni i sigurni izvestuvawa za podatocite

Administrativni kontroli

- Postavuvawe vremenski limiti nad celokupniot dolg za sekoj ELS posebno
- Pregled i ovlastuvawe na zadol`uvawe (komisija vo Romanija no samo administrativna proverka na dokumentite)
- I pokraj ovlastuvawe odnapred za predlo`enoto pozajmuvawe ima monitoring otposle na finansiskoto rabotewe (treba li komisijata za monitoring na razvojot na sistemot za finansirawe na ELS vo Makedonija da go napravi ova?)

Na kraj

- Osloňuvawe na pazarnata disciplina vo Makedonija ne izgleda soodvetna. Nedovolno razvien pazar na kapital, pazar koj ne e efikasen, nedostig na pazarna disciplina
- Sorabotka vo dizajniraweto na kontroli na zadol`uvawe mo`e da zavr{i so politi~ki faktori koi ja zagrozuvaat zdravosta na dobriot finansiski menaxment
- Vo smisla na transparentnost, pristapot vrz baza na pravila se preferira

Uspehot e patuvawe – ne destinacija!

CEA
Bul. Jane Sandanski 63/3
Skopje
Pretsedatel: Marjan Nikolov

+389 2 2444 766

+389 70 834 636

www.cea.org.mk

www.lsg-data.org.mk